

Minister – Członek Rady Ministrów Koordynator Służb Specjalnych

Tomasz Siemoniak

DBN.WP.4621.3.2023

Warszawa, 10 stycznia 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z pytaniami posłów na Sejm RP zadanymi w dniu 12 grudnia 2023 r. podczas debaty nad exposé Prezesa Rady Ministrów przedstawiam odpowiedzi w zakresie zagadnień pozostających we właściwości Ministra – Koordynatora Służb Specjalnych.

Pytanie nr 28 (poseł Michał Szczerba):

Jaka jest rola komisji śledczych w zakresie stworzenia również instrumentów i standardów bezpieczeństwa na przyszłość?

Odpowiedź:

Odpowiadając na to pytanie należy wskazać na funkcjonujące w systemie prawnym mechanizmy kontroli i nadzoru.

Kontrola służb specjalnych, jako wyspecjalizowanych organów administracji rządowej, jest realizowana w Rzeczypospolitej Polskiej na trzech płaszczyznach, tj. przez rząd (Radę Ministrów: właściwych ministrów oraz Prezesa Rady Ministrów) będący władzą wykonawczą, Sejm będący organem ustawodawczym oraz kontrolnym wobec władzy wykonawczej, sądy reprezentujące władzę sądowniczą, a także inne wyspecjalizowane organy państwa.

Bieżąca działalność operacyjna służb specjalnych podlega także nadzorowi organów władzy sądowniczej, który sprawowany jest przez sędziów. Sądy w Polsce zezwalają na wszczynanie przez służby specjalne działań operacyjnych oraz weryfikację ich wyników.

Z kolei przejawem funkcji kontrolnej Sejmu jest m.in. funkcjonowanie powołanej w tym celu komisji parlamentarnej, tj. Komisji do Spraw Służb Specjalnych.

Jednocześnie należy podkreślić, że służby specjalne na bieżąco wykonują swoje ustawowe zadania, do których w pierwszej kolejności należy szeroko rozumiane rozpoznawanie i wykrywanie zagrożeń godzących w bezpieczeństwo RP, a także zapobieganie tym zagrożeniom. Na tym tle powołanie i działalność sejmowej komisji śledczej, której dotyczy pytanie poselskie, może stanowić uzupełnienie już istniejących mechanizmów kontrolnych i jest wobec nich komplementarne.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej (Dz.U. 2016 r. poz. 1024, dalej: „ustawa”) komisję śledczą powołuje się do zbadania określonej sprawy. Jednocześnie dzięki szerokiemu zakresowi uprawnień, w tym możliwości wezwania osoby do złożenia wyjaśnień (art. 11 ust. 1 ustawy), powoływania biegłych (art. 12a ustawy), żądania pisemnych wyjaśnień i dokumentów od organów władzy publicznej, organów innych osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej (art. 14 ust. 1 ustawy), komisja śledcza posiada skuteczne narzędzia do ustalenia stanu faktycznego. Na podstawie tych

ustaleń komisja sporządza sprawozdanie, które obejmuje także stanowisko w sprawie, którą badała (art. 19a ust. 1 i 2 ustawy).

Należy zatem stwierdzić, że dzięki ustaleniom i wnioskom zawartym w sprawozdaniu sejmowa komisja śledcza, realizując funkcję kontrolną Sejmu i diagnozując nieprawidłowości w konkretnej sprawie, może wpłynąć na opracowanie przez właściwe organy państwa dostosowanych do konkretnego przypadku instrumentów i standardów w zakresie bezpieczeństwa na przyszłość.

W tym kontekście należy zwrócić uwagę, że ustalenia komisji śledczej powinny być brane pod uwagę przez Radę Ministrów, zatem jeśli wprowadzenie nowych instrumentów lub standardów wymagałoby zmian legislacyjnych na poziomie ustawowym, to wydaje się, że nie ma przeszkód do sformułowania odpowiednich propozycji rozwiązań prawnych przez samą sejmową komisję śledczą w przedkładanym przez nią sprawozdaniu.

Pytanie nr 85 (poseł Ryszard Terlecki):

W kwietniu tego roku Sejm powołał Komisję do spraw badania wpływów rosyjskich na polskie życie publiczne. Chciałem spytać, co dalej będzie z Komisją do spraw badania wpływów, bo sprawa wydaje się kluczowa dla bezpieczeństwa Polski?

Odpowiedź:

Państwowa Komisja do spraw badania wpływów rosyjskich na bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007-2022 (dalej: „Komisja”) została powołana uchwałą Sejmu RP z dnia 30 sierpnia 2023 r., zaś jej zadania określa ustawa z dnia 14 kwietnia 2023 r. o Państwowej Komisji do spraw badania wpływów rosyjskich na bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007-2022 (Dz. U. z 2023 r., poz. 1030 z późn. zm.).

W dniu 29 listopada 2023 r. Sejm obecnej kadencji zadecydował o odwołaniu dotychczasowych członków Komisji. Komisja, jako organ państwa określony w ustawie, pozostała w systemie prawnym. Nie powołano jednak do niej nowych członków, nie wprowadzono również zmian w zakresie jej zadań czy uprawnień, które wywołują szereg kontrowersji natury prawnej.

Obowiązujące przepisy prawa, funkcjonujące równolegle do przywołanej ustawy, w tym Konstytucja RP, określają organy i podmioty, takie jak prokuratura, sądy i służby specjalne, w zakresie kompetencji których pozostają zadania związane z ochroną interesów RP, także poprzez identyfikowanie i neutralizowanie obcych wpływów.

Kontynuowanie prac przez Komisję w jej dotychczasowej formie, będące przedmiotem pytania Pana Posła Ryszarda Terleckiego, z uwagi na szeroki zakres uprawnień tego podmiotu i obowiązek współpracy służb specjalnych, prokuratury i sądów z Komisją wydaje się niemożliwe do zrealizowania na gruncie aktualnego porządku prawnego, przede wszystkim w zakresie obostrzeń związanych z udostępnianiem informacji i materiałów niejawnych, ponieważ współpraca ta nie jest doprecyzowana w przepisach ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 756 z późn. zm.), ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2023 r., poz. 1136, z późn. zm.), ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1900 z późn. zm.) i ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2023 r. poz. 81 z późn. zm.)

Istotnym warunkiem funkcjonowania wspomnianej współpracy organów państwa w tej sprawie jest to, że jakiegokolwiek udostępnienie informacji niejawnych związanych z wykonywaniem zadań służb specjalnych i Kolegium do Spraw Służb Specjalnych jest możliwe po spełnieniu ustawowych wymogów podmiotowych dostępu do informacji niejawnych. Innymi słowy, Komisja musiałaby

zostać wpisana do ustawowego katalogu podmiotów, którym informacje o działalności służb specjalnych mogą być w ogóle udzielone.

W przywołanych przepisach ustaw pragmatycznych służb specjalnych nie została wymieniona Komisja (ani jej członkowie), zatem - z uwagi na zamknięty katalog podmiotów uprawnionych do dostępu do informacji dotyczących działań operacyjno-rozpoznawczych służb specjalnych – obecnie nie ma podstaw prawnych do przekazywania Komisji informacji w tym zakresie, stąd też zakres jej działania w sferze postępowania dowodowego jest istotnie ograniczony.

Reasumując, opisane powyżej, a także inne okoliczności, wymuszają konieczność dokonania pogłębionej analizy przepisów cyt. ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. pod kątem ich zgodności z Konstytucją RP, a także oceny wpływu tych przepisów na działalność służb specjalnych nadzorowanych przez Ministra – Koordynatora Służb Specjalnych, w tym pod względem ewentualności naruszenia właściwości rzeczowej innych organów, służb, podmiotów, a przede wszystkim tych wymienionych w Konstytucji RP, tj. prokuratury, sądów i Najwyższej Izby Kontroli, co w chwili obecnej ma miejsce.

Z wyrazami szacunku

Tomasz Siemoniak
Minister - Członek Rady Ministrów,
Koordynator Służb Specjalnych
/dokument podpisany elektronicznie/

Do wiadomości:

Pani Rita Kameduła-Tomaszewska, Dyrektor Departamentu Spraw Parlamentarnych Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.